

Сторітелінг як засіб комунікативної компетентності на клінічних кафедрах вищих медичних навчальних закладів

Дедикова Ірина Володимирівна¹, Лисий Ігор Станіславович²

Опубліковано	Секція	УДК
30.01.2024	Освіта/Педагогіка	378.61.091.3:808.5

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10638943>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Усі медичні заклади вирішують складні завдання, пов'язані з наданням високопрофесійної медичної допомоги, що супроводжується постійною взаємодією персоналу та пацієнтів. Надмірне використання і залежність від сучасних технологій все більше призводить до віддалення лікаря від свого пацієнта, через що медичні працівники можуть дещо ігнорувати почуття та психологічний стан хворого. Мета статті полягає в дослідженні та обґрунтуванні ролі сторітелінгу як ефективного засобу впливу на розвиток комунікативної компетентності студентів на клінічних кафедрах вищих медичних навчальних закладів. Стаття спрямована на визначення конкретних механізмів і практичних аспектів використання сторітелінгу в медичній освіті для підвищення навичок міжособистісної взаємодії, розвитку емпатії та покращення професійної комунікації студентів, що спеціалізуються на клінічних дисциплінах. Сторітелінг в медичних закладах допомагає занурюватися в глибину історій та досвіду. Правильна історія та подача її лікарем може зменшити страх і тривогу пацієнта, пояснити складні медичні проблеми доступною мовою. При цьому сторітелінг враховує психосоціальні аспекти лікування, зосереджуючись не лише на лікуванні симптомів, але й на власних переживаннях хворого. Впровадження сторітелінгу в навчальний процес медичних вишів дає студентам змогу легше опановувати складні теми занять, розуміти етичні аспекти медицини та сформувати емпатію до пацієнтів. Здобувачі медичної освіти, які аналізують історії та виклики своїх старших колег, здатні краще зрозуміти свою майбутню професію й обрати спеціальність, а також набути навичок професійної комунікації. Сторітелінг у медицині слугує не лише засобом передачі певної інформації, а й інструментом трансформації медичного досвіду. Через обґрунтовані історії лікарі й пацієнти можуть ділитися своїм досвідом та історіями, створюючи взаєморозуміння і взаємоповагу. Такий підхід у сучасній медицині, яка заповнена новітніми комп'ютерними технологіями, сприяє більш стійкому зв'язку між учасниками системи охорони здоров'я.

¹ кандидат медичних наук, доцент кафедри оториноларингології, стоматологічний факультет, Одеський національний медичний університет, Україна, 65082, м. Одеса, Валіховський провулок, 2, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5036-7690>

² кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної практики, медичний факультет 2, Одеський національний медичний університет, Україна, 65082, м. Одеса, Валіховський провулок, 2, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5133-8106>

Ключові слова: сторітелер, розповідь, здобувачі освіти, медичні заклади, комунікація, функції сторітелінгу, наративна медицина, організаційна культура.

Storytelling as a tool of communicative competence in clinical departments of higher medical educational institutions

Annotation. All medical institutions solve complex tasks related to providing highly professional medical care and constant interaction between staff and patients. Excessive use and dependence on medical technology increasingly lead to distancing the doctor from his patient, due to which medical workers can somewhat ignore the feelings and psychological state of the patient. The article aims to research and substantiate the role of storytelling as an effective means of influencing the development of communicative competence of students at clinical departments of higher medical educational institutions; to determine the specific mechanisms and practical aspects of using storytelling in medical education to improve interpersonal skills, develop empathy, and improve professional communication of students specializing in clinical disciplines. Storytelling in medical institutions allows you to immerse yourself in the depth of stories and experiences. The correct history and its presentation by the doctor can reduce the patient's fear and anxiety and explain complex medical problems in accessible language. At the same time, storytelling considers the psychosocial aspects of treatment, focusing on the treatment of symptoms and the patient's own experiences. The introduction of storytelling into the educational process of medical institutions allows students to master complex subjects more easily, understand the ethical aspects of medicine, and develop empathy for patients. Medical students who analyze the stories and challenges of their senior colleagues can understand their future profession better and choose a specialty, as well as learn professional communication skills. Storytelling in medicine serves as a means of transmitting certain information and a tool for transforming the medical experience. Doctors and patients can share their experiences and stories through grounded stories, creating mutual understanding and respect. This approach in modern medicine, which is filled with the latest computer technologies, contributes to a more stable connection between the health care system participants.

Keywords: storyteller, narrative medicine, students, medical institutions, communication, functions of storytelling, organizational culture.

Вступ

До професійної підготовки фахівців охорони здоров'я завжди висувалися посилені вимоги. Це зумовлює невпинний пошук і втілення в життя інноваційних форм, засобів і методів навчання. Великий обсяг літератури, присвяченої питанням спілкування в медичних ВНЗ, спрямована саме на дослідження культури цих організацій. Це дає змогу вивчити різноманітні аспекти роботи установи, зокрема проаналізувати її ефективність та організаційну поведінку [1]. Існують численні дослідження з питань підготовки майбутніх спеціалістів, проблемою ж цієї статті є передача інформації до здобувачів освіти через розповіді історій для формування комунікативних компетентностей медичного працівника. У галузях медичної та фармацевтичної освіти поруч з іншими формами комунікації, використовуються і вербальні методи: бесіда, розповідь, історія, круглий стіл та інше. Звертаємо увагу на використання сучасного сторітелінгу, який може бути досить ефективною зброєю у навчальному процесі для формування навичок медичних працівників [2].

Сторітелінг, або мистецтво розповіді, є однією з найдавніших і найпотужніших форм вираження людських думок, ідей та досвіду. Це мистецтво, яке перетинає кордони

культур, епох і суспільних класів, зберігаючи свою сутність як засіб передачі спадщини, виховання та створення зв'язків між людьми.

Сторітелінг починається від самого народження дитини, коли вона вперше починає слухати оповідання своїх батьків. З часом цей простий акт розповіді перетворюється в справжню науку й мистецтво. Від байок і міфів до романів і фільмів, сторітелінг визначається як ключовий інструмент для передачі цінностей, традицій та сприйняття світу.

Однією з основних функцій сторітелінгу є відображення та втілення культурного контексту. Кожна культура має свої унікальні історії, які віддзеркалюють її цінності та переконання. Це допомагає народам зберігати свою ідентичність і спадщину, а також сприяє взаєморозумінню та взаємодії між різними культурами.

Сторітелінг також використовується для передачі моральних й етичних норм. Багато з відомих казок і легенд містять глибокий моральний сенс, який спрямовує читача або слухача на шлях добра та справедливості. Це мистецтво не лише розповідає історії, але й формує характер і вчить жити в гармонії з іншими.

У сучасному суспільстві сторітелінг застосовується в різних сферах, зокрема в бізнесі, освіті й науці. У світі реклами ефективно оповідання може зробити бренд ближчим і доступнішим для споживача. В освіті використання історій може полегшити сприйняття складних концепцій студентами. Крім того, сторітелінг є засобом впливу на суспільство: за допомогою розповідей можна висвітлити соціальні проблеми, активізувати громадську увагу та сприяти позитивним змінам.

У медичній науці важливим питанням постає розуміння сутності змін та їх впливу на розвиток закладів галузі, що тісно пов'язане з поняттям «організаційна культура», яке часто переосмислювалося дослідниками і набувало нових аспектів [3].

Останніми роками спостерігається підвищена цікавість до дослідження зв'язку організаційної культури і сторітелінгу в галузі медицини [4]. Сучасна література вказує на широке розуміння впливу організаційної культури на взаємодію працівників. Автори акцентують увагу на перспективах використання сторітелінгу як ефективного інструменту для підсилення комунікації і розвитку культурних аспектів у медичних установах [5].

Концепція організаційної культури вперше виникла наприкінці 1970-их – на початку 1980-их і стала найвпливовішою та найдискусійнішою у практиці управління [6]. Вона розглядалася науковцями, але не має спільної думки щодо її визначення. Ця концепція в медицині визначається як система цінностей, переконань, норм і практик, що формують особливий характер і спосіб функціонування медичної установи [7]. Вона відображає загальний дух і підходи, притаманні спільноті медичних працівників, і визначає, як вони сприймають і взаємодіють один з одним, пацієнтами та зовнішніми стейкхолдерами. Ключовими елементами концепції є ціннісні орієнтації, етичні стандарти, комунікаційні практики та загальна місія, спрямована на забезпечення високого рівня медичної допомоги й задоволення всіх учасників медичного процесу. Розуміння та свідоме управління цією культурною концепцією є важливим елементом успішного функціонування медичних установ і покращення якості надання медичних послуг [8].

Одним із ключових елементів організаційної культури в медицині є ціннісні орієнтації, які визначають моральні й етичні стандарти середовища. Медичні установи, що прагнуть до високих моральних норм і професійної етики, розбудовують культуру, спрямовану на забезпечення захисту та довіри пацієнтів, які надають перевагу спілкуванню з лікарем. Проте медичні працівники більш схильні аналізувати історію хвороби з наукового погляду, не беручи до уваги досвід самого хворого. Здатність лікарів ефективно спілкуватися з пацієнтами, їхніми родичами та своїми колегами є

ключовою складовою успішної практики. На нинішньому етапі сторітелінг виступає як важливий чинник комунікації та потужний спосіб розуміння і лікування пацієнтів. Однією з головних переваг сторітелінгу в медицині є його здатність створити емоційно заряджені наративи, які легко сприймаються і запам'ятовуються.

Ефективне спілкування в медицині часто визначається комунікативними практиками, які залежать від організаційної культури. Сторітелінг виступає як інструмент, що полегшує взаємодію між медичним персоналом і пацієнтами, формуючи медичні поняття у більш зрозумілій та емоційно значущій формі [9]. Управління ризиками та безпекою у медичних установах також є важливою складовою організаційної культури. Забезпечення сталої уваги до безпеки пацієнтів і вдосконалення систем внутрішнього контролю є показниками розвиненої та відповідальної культури в медичних організаціях.

Справедливе й ефективне лідерство відіграє важливу роль у формуванні організаційної культури. Працівники, які приділяють увагу розвитку емпатії, співпраці та професійній етиці, сприяють створенню позитивної культури. Організаційна культура в медицині не тільки впливає на внутрішні аспекти функціонування установ, але також має значення для сприйняття громадськістю та пацієнтами [10]. Розуміння та управління динамікою позитивної культури є важливим завданням для створення високопродуктивної та етичної медичної системи.

Методика навчання у медичній освіті була і залишається актуальною для досліджень науковців. Багато авторів відзначають, що сторітелінг має міцні теоретичні та практичні засади, а не виник спонтанно. Він формувався в процесі діяльності відомих педагогічних працівників і громадських діячів [11]. Дослідження освітян свідчать, що метод сторітелінгу формує у студентів основу поведінки в діалогових ситуаціях, ознайомлює з варіантами мовленнєвих дій, вчить умінню їх застосовувати та знаходити рішення. У такий спосіб формується впевненість у застосуванні комунікативних прийомів, які закріплюються власним досвідом, а також враження про себе та вміння себе презентувати.

Сторітелінг у медицині відіграє надзвичайно важливу роль у професійному становленні майбутніх фахівців. Медичні історії, розповіді та курйози стають сюжетами наукових, художніх, мемуарних видань, що не лише розширює знання, але й мотивує молоде покоління. Реальні події та життєві історії успіху можуть служити джерелом мотивації для студентів, допомагаючи їм переборювати труднощі й вірити у власні можливості, а курйозні та цікаві події в медичній сфері можуть викликати інтерес, підвищуючи їхню активність і зацікавленість у вивченні предметів [12]. Це сприяє залученню уваги та формуванню позитивного ставлення до навчання. Повчальний характер медичних розповідей допомагає студентам засвоювати професійні навички й етичні принципи. Історії про успіхи та невдачі у практиці можуть слугувати важливими уроками, навчаючи майбутніх лікарів або медичних фахівців відповідальності, емпатії та неперервного самовдосконалення. Використання історій у навчанні сприяє формуванню професійної культури та навичок комунікації. Студенти можуть вчитися ефективно спілкуватися з пацієнтами, розуміти їхні потреби та взаємодіяти з колегами на основі досвіду, відображеного у медичних наративах. Отже, медичні історії відіграють істотну роль у навчанні та формуванні майбутніх фахівців охорони здоров'я, сприяючи їхньому розвитку як професіоналів. Аналіз наукових праць останніх років дає змогу стверджувати, що метод сторітелінгу до сих пір є предметом вивчення вітчизняними та зарубіжними вченими.

Сторітелінг є важливим інструментом комунікації і в літературних джерелах охарактеризований як свідоме та своєчасне застосування наративів і вміння розповідати історії. Хоча спочатку сторітелінг не розглядався як метод для застосування

у професійних сферах, з часом його популярність зростає в бізнесі й управлінських процесах [13]. Вплив сторітелінгу як такого був усвідомлений лише у другій половині ХХ століття. Він слугує засобом досягнення цілей та переваг, спрямований на аудиторію, яка очікує від сторітелера емоційно наповненої історії, подачі певних цінностей та зразків моделей поведінки. Такий підхід відкриває перспективу подальших досліджень, спрямованих на розвиток активного використання сторітелінгу в системі управління та поліпшення організаційної комунікаційної стратегії.

Сторітелінг завжди розвивався як невід’ємна навичка лідерства в організаційній культурі, він розширює можливості людини, допомагаючи знайти та розповісти свою власну історію. Цей підхід виокремлює цінності, у які людям необхідно повірити, та викликає почуття, які спонукають до активних змін. Девід Боє першим об’єднав сторітелінг з організаційним контекстом і лідерством та визнав, що наративи в управлінні вплинули на розвиток наукового й логічного мислення. Він відомий своєю роботою в галузі наукового дослідження сторітелінгу в організаціях і менеджменті. Девід Боє зробив значний внесок у розуміння та застосування сторітелінгу в бізнесі й організаційному середовищі. Нині він вивчає, як створення та розповсюдження розповідей впливає на культуру підприємства, взаємодію зі стейкхолдерами, формування лідерства й інші аспекти менеджменту [14]. Боє розвиває концепцію «антинаративів», яка дає змогу розглядати потенційні напрями розвитку подій до того, як вони виникають. Науковець також зосереджується на критичному сторітелінгу та його впливі на розуміння влади, ідентичності й етики в організаційному контексті. Його дослідження та публікації сприяють розвитку і розширенню застосування сторітелінгу у сфері менеджменту й організаційної теорії.

Важливість сторітелінгу у свій час доносили: французький філософ і теоретик літератури Жан-Марі Шлезер, який вивчає феномени наративу та сторітелінгу в літературі й мистецтві; Роланд Барт – французький філософ і літературний критик, який розглядав семіотику й важливість розповідей в культурі та текстах; Джозеф Кемпбелл – американський мовознавець та етнолог, відомий своєю роботою в царині порівняльної міфології; Волтер Фіш – американський комуніколог, який розробив теорію "нарративної парадигми", в якій висвітлюється важливість сторітелінгу в комунікації; Жерар Женетт – французький літературний критик, який зробив важливий внесок у теорію нарративів і вивчення літературних структур; Умберто Еко – італійський філософ, семіотик і письменник, вивчав різноманітні аспекти культури, зокрема сторітелінг і наративи [15].

Метою статті є дослідження застосування нарративного вивчення медицини для міждисциплінарного співробітництва, щоб дати змогу студентам-медикам ефективно взаємодіяти один з одним, аналізувати історії хвороб та життя пацієнтів, для покращення рефлексивного мислення, вироблення емпатії та навичок комунікації і написання історій хвороб.

Завдання статті: розкрити актуальність теми в контексті навчання в медичних університетах; визначити основні виклики під час підготовки кваліфікованих кадрів; проаналізувати теоретичні підходи до сторітелінгу в медичній освіті; встановити його роль в удосконаленні комунікаційних навичок студентів.

Матеріали та методи. Для визначення поняття сторітелінгу в контексті клінічної медицини проведено систематичний аналіз літературних джерел: наукових статей, медичних підручників, публікацій, – що сприяло уточненню поняття й ідентифікації його основних компонентів. До написання цих праць було залучено висококваліфікованих фахівців у галузі клінічної медицини для проведення експертних оцінок. Це дало змогу врахувати думки та погляди практикуючих лікарів і викладачів клінічних кафедр на тему використання сторітелінгу в їхній професійній практиці та навчанні студентів. Проведений детальний аналіз літератури клінічних сценаріїв, де

використання сторітелінгу може мати значущий вплив. Особлива увага приділялася конкретним випадкам застосування сторітелінгу у спілкуванні з пацієнтами, колегами та іншими учасниками медичного процесу. Були проаналізовані анкети студентів медичного профілю для визначення їхньої обізнаності щодо використання сторітелінгу як частини навчального процесу. Результати анкетування надали інформацію щодо ставлення студентів до цього методу. Було зібрано матеріали з прикладами практичного застосування сторітелінгу на клінічних кафедрах вищих медичних навчальних закладів, що містили опис конкретних викладацьких методів, інтерв'ю пацієнтів та випадків, де сторітелінг виявився корисним у викладанні та навчанні.

Проаналізована література допомогла здійснити глибокий аналіз концепції сторітелінгу в контексті клінічної медицини.

Результати

Розповіді лікарів використовувалися більше, ніж будь-коли в історії, щоб висвітлити реальність боротьби з COVID-19 і зрозуміти нові зусилля системи охорони здоров'я, фармацевтичних досліджень щодо повторного призначення ліків, вакцинології, ці історії пов'язані з унікальною життєвою ситуацією пацієнта та соціальною детермінантою здоров'я. Існує постійна потреба в тому, щоб лікарі могли вивчати медичну й соціальну інформацію та доносити її до пацієнта у формі потужних історій. Оповіді пацієнтів дають змогу з'ясувати їхні соціальні детермінанти здоров'я та задуматися про те, про що вони мовчать. Прихованими проблемами (справжніми причинами візиту) багатьох пацієнтів є страх, біль і порушення функцій певних органів. Дуже часто вони залишаються не висловленими. Активне слухання розповідей пацієнтів дає змогу зрозуміти саме ті аспекти, які пацієнти часто приховують або не беруть до уваги. Історії є чудовою платформою для пояснення складності медичної допомоги, командної роботи, висловлювання співчуття пацієнтам. За їх допомогою лікарі передають, що вони поважають і розуміють унікальну ситуацію та погляди пацієнта.

Пацієнти по всьому світу мають спільні цінності. Ведення пацієнтів часто потребує від них та їхніх родичів прийняття змін. Як лікарі, так і пацієнти повинні розуміти принципи ініціації змін і мати навички, необхідні для успішного керування змінами, а саме: навички слухання та розуміння історій пацієнтів, контролю емоцій, гнучкості та стійкості у прийнятті змін, навички ефективної комунікації та керування ситуацією, а також прояву емпатії та доброти [16].

Лікарі можуть вивчати ораторське мистецтво, свідомо докладаючи зусиль, щоб конструктивно й ефективно розповісти історії. Наратив може легко перетворюватися на розповідь, якщо приділити увагу трьом ключовим компонентам захопливої розповіді: самій історії (реальному повідомленню, яке хочемо передати), персонажам (пацієнт, родина, друзі, медсестри) та їхнім унікальним особливостям, а також використанню відповідних метафор. Метафори допомагають пацієнтам усвідомити, що ми дійсно розуміємо їхню ситуацію. Існує багато ресурсів для вивчення наративної медицини та сторітелінгу: книги, ключові статті, веб-сайти та майстер-класи. Лікарі можуть стати ефективними оповідачами, якщо вони виділять час на перегляд кількох таких ресурсів і навчатися практикувати цю методику.

Різні типи сторітелінгу у медичних закладах застосовується для виконання завдань: формування сенсу діяльності закладу; налаштування комунікацій, підтримки лідерських думок; створення необхідних умов для професійного навчання та внесення змін у разі необхідності; усвідомлення співробітниками власної ідентичності та значення в житті (рис. 1).

Рис. 1. Типи сторітелінгу

Джерело: [17].

Сторітелінг допомагає створювати наратив, який відображає місію, цінності та цілі медичного закладу. Розповіді про успішні випадки лікування, подолання труднощів і прийняття важких рішень, зроблених на благо пацієнтів, дають змогу персоналу відчути важливість своєї роботи. Сторітелінг став інструментом для передачі лідерських цінностей та візії. У розповідях про успіхи колективу, важливі події та висловлювання лідерів формується сприйняття спільної мети та співпраці [12]. Сторітелінг може бути використаний для передачі цінного досвіду та знань через розповіді про випадки з практики. Це допомагає створити внутрішній механізм обміну досвідом і поширення нових ідей серед медичного персоналу.

Цей метод також може слугувати інструментом для впровадження змін, висвітлення їхнього позитивного впливу на пацієнтів і робочий процес. Зміни, представлені як частина неперервного наративу, можуть бути легше прийняті та реалізовані персоналом. Розповідь про індивідуальний шлях розвитку та взаємодії з пацієнтами допомагають сприймати власну роль у контексті загального медичного колективу. Це сприяє формуванню ідентичності та відчуття значущості власної справи, а також розуміння послідовних складових сторітелінгу (рис. 2).

Кожного дня ми ділимося своїм життєвим досвідом з іншими людьми використовуючи сторітелінг. Це відбувається за чашкою кави з другом, щоб розповісти про важливу або цікаву подію у нашому житті. Іноді ми витрачаємо час, щоб написати лист або текстове повідомлення, щоб поділитися з кимось важливим спогадом. Кожного разу ми занурюємося в історію і довго та чітко пам'ятаємо суть того, що нам повідомили. Під час навчання в медичних університетах студенти вивчають предмети, читаючи підручники, медичні статті та слухаючи лекції. Однак часто випадки з реального лікарського життя дають змогу краще зрозуміти тему, запам'ятати та потім застосувати отримані знання на практиці. Такі історії створюються на основі особистих розповідей пацієнтів, членів їхніх родини та клініцистів. Якщо студенти здатні визнавати, сприймати, інтерпретувати історії інших і діяти відповідно до них, вони зможуть практикувати наративну медицину.

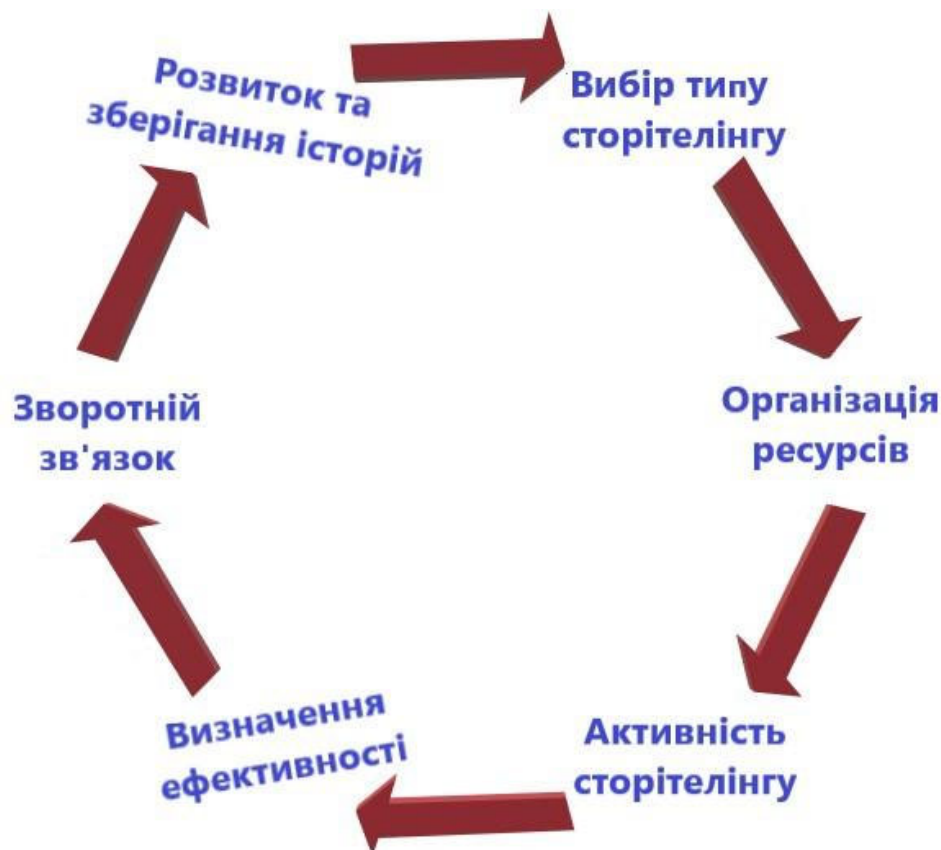

Рис. 2 Процеси сторітелінгу.

Джерело: [17].

Сторітелінг від першої особи покращує ставлення, знання та клінічні результати пацієнтів. Така розповідь пропонує унікальні можливості для самоконтролю хронічних захворювань. Сторітелінг допомагає покращити розуміння нестандартних ситуацій, дає змогу колективно розвивати раніше набуті навички та знання, водночас сприяючи соціальній згуртованості через зміцнення зв'язків у групі [7]. Було встановлено, що сторітелінг від першої особи у формі відеозаписів історій пацієнтів є дуже переконливим для аудиторії медичних працівників і здобувачів освіти клінічних кафедр.

Було встановлено, що студенти-медики вважають, що розповіді про пацієнтів допомогли їм стати емоційно відкритішими клініцистами через розуміння досвіду пацієнтів, а особисті історії лікарів про зроблені помилки у практиці є ефективним засобом для їх уникнення в майбутньому. Сторітелінг є важливою формою навчання та підготовки здобувачів освіти до невизначеності, яка існує в клінічному середовищі, що може викликати серйозне занепокоєння та негативно вплинути на благополуччя студента-медика.

Нині швидкість змін і кількість медичних викликів постійно зростає, тому важливість сторітелінгу для клінічних кафедр медичних закладів стає невід'ємною частиною професійного розвитку та навчання. Уміння розповідати історії про лікування, взаємодію з пацієнтами та вдосконалення медичних підходів визначає не лише якість навчання, але й організаційну культуру та рейтинг закладу в цілому.

Сторітелінг відіграє надважливу роль у навчанні та підвищенні кваліфікації. Використання історій успішного лікування та атипових випадків забезпечує краще засвоєння теми студентами та лікарями, сприяє збагаченню їхнього клінічного досвіду. Коли медичний персонал може поділитися своїми особистими історіями, це робить

навчання більш живим та інтерактивним, стимулюючи активну участь в обговоренні цікавих випадків і розвиток критичного мислення.

У контексті клінічних кафедр сторітелінг сприяє формуванню мотивації та професійної ідентичності. Історії успішних лікарів можуть слугувати натхненням для студентів, демонструючи їм важливість ролі лікаря і його вплив на життя пацієнтів. Зокрема, підвищення самооцінки та почуття значущості може сприяти формуванню високоморального й мотивованого колективу медичних фахівців.

Сучасна медична практика вимагає від лікарів не лише глибоких знань і практичних навичок, але й високого рівня комунікативної компетентності. У цьому контексті сторітелінг стає не тільки популярним, але й надзвичайно важливим засобом формування ефективного спілкування на клінічних кафедрах вищих медичних навчальних закладів.

Сторітелінг як метод дає змогу перетворити медичні концепції в живі, пристосовані до реальних життєвих ситуацій історії. Це справляє глибокий вплив на комунікативну компетентність студентів, допомагаючи їм розкривати як клінічні аспекти, так й аспекти міжособистісного спілкування з пацієнтами, колегами й іншими членами медичного колективу.

Однією з ключових переваг сторітелінгу в медичній освіті є його здатність створювати емоційний зв'язок між студентами та клінічними дисциплінами. Розповіді про клінічні випадки, пацієнтів і власний досвід лікарів можуть викликати емпатію та розуміння, що сприяє формуванню професійного етикету та глибшого розуміння відповідальності перед пацієнтом.

Застосування сторітелінгу на клінічних кафедрах медичних ВНЗ також сприяє розвитку навичок творчого мислення. Студенти вчаться розкривати складні клінічні сценарії через власні переживання та перетворювати їх на зрозумілі й доступні історії.

Не менш важливою є можливість використання сторітелінгу для тренування практичних навичок. Розповіді про реальні клінічні випадки можуть слугувати основою для симуляційних тренувань та інших форм практичного навчання.

Сторітелінг у медичному контексті може слугувати не лише засобом передачі інформації, але й механізмом створення спільної платформи розуміння між лікарем і пацієнтом. Використання реальних клінічних сценаріїв через історії лікарів допомагає пацієнтам краще усвідомити характер їхнього стану, ризики та перспективи лікування.

Пацієнти, що впізнають себе у сторітелінгу, переживають глибший рівень співпереживання та співчуття. Розповіді про подібні медичні ситуації можуть надати пацієнтам відчуття підтримки, що має суттєве значення для їхнього психологічного стану та відносин із медичним персоналом.

Використання сторітелінгу також може впливати на рівень інформованості пацієнтів. Це дає лікарям змогу ефективно пояснювати медичні аспекти, важливі для рішень щодо лікування, але які можуть бути складними для сприйняття. Сторітелінг служить переходом між медичними термінами та реальним життям, допомагаючи пацієнтам розуміти важливість різних аспектів їхнього здоров'я.

Важливим аспектом є і вплив сторітелінгу на взаємодію пацієнтів із медичним персоналом. Розповідь реальних історій може сприяти побудові довірливих відносин та зменшенню бар'єрів між лікарем і пацієнтом. Це створює психологічний комфорт і підвищує сприйняття пацієнтами процесу лікування.

Дослідження підтверджують, що пацієнти, які взаємодіють із лікарем за допомогою сторітелінгу, частіше дотримуються рекомендацій, більше вірять у власні можливості одужання та відчувають більше задоволення від лікування. Такий підхід визначає позитивний результат не лише на рівні медичної ефективності, але і на рівні загального досвіду.

Однак важливо враховувати, що ефективне використання сторітелінгу вимагає від викладачів не лише високої медичної кваліфікації, але й навичок нарративного мистецтва. Тренування викладачів на цих аспектах може сприяти максимізації позитивного впливу цієї методики на комунікативну компетентність студентів.

Сторітелінг на клінічних кафедрах вищих медичних навчальних закладів є невід'ємною складовою розвитку комунікативної компетентності студентів. Він створює підґрунтя для переосмислення медичних знань, надаючи їм живий та емоційний контекст, що сприяє вихованню висококваліфікованих й етичних медичних спеціалістів.

Безперечно, сторітелінг є не тільки інноваційним, але і вкрай ефективним методом для формування навичок міжособистісного спілкування, які є критичними для майбутніх медичних фахівців. У реальних клінічних умовах часто важливо не лише знати, але й уміти ефективно співпрацювати з пацієнтами, зокрема в ситуаціях стресу та невизначеності.

Сторітелінг, використовуючи власний досвід лікарів або реальні історії з клінічної практики, допомагає студентам-медикам відчувати ситуацію з погляду пацієнта, що поліпшує їхню здатність до розуміння та сприйняття потреб хворого.

Крім того, сторітелінг розкриває аспекти етичної поведінки та професійної відповідальності. Враховуючи ситуації, які виникають у реальній медичній практиці, студенти знаходять етичні шляхи розв'язання проблем, а це важливо для формування в них правильних цінностей і стандартів професійної поведінки.

У сучасному освітньому просторі важливу роль у формуванні компетентностей студентів-медиків відіграє педагогічний сторітелінг – метод, який базується на розповідях, побудованих на реальних клінічних сценаріях, історіях успіху та викликів у медичній практиці. Однією з основних його відмінностей є здатність привертати увагу студентів, створюючи емоційно насичений контекст, та сприяти розвитку soft skills, які є важливим компонентом майбутньої успішної медичної практики, як-от комунікація, емпатія, робота в команді, лідерство та рефлексія.

Однією з ключових переваг педагогічного сторітелінгу є здатність індивідуалізувати процес навчання. Історії лікарів, пацієнтів і студентів стають персоналізованими, що дає змогу кожному студентові відчувати себе важливим у контексті медичної практики. Це розширює можливості студентів навчатися на власному досвіді та враженнях, а не тільки за допомогою теоретичних концепцій.

У формуванні комунікаційних навичок студентів педагогічний сторітелінг виступає ефективним засобом. Відтворюючи ситуації спілкування лікарів із пацієнтами, викладачі активно тренують студентів у вислуховуванні, чіткому висловлюванні думок та ефективному використанні мовленнєвих засобів у медичному контексті.

Навички роботи в команді та лідерські якості також активно розвиваються через педагогічний сторітелінг. Викладачі можуть додавати в історії елементи колективної діяльності, конфліктів і приклади розв'язання проблем, що розвиває спроможність студентів працювати разом, враховуючи індивідуальні особливості.

Необхідно відзначити, що сторітелінг не лише покращує спілкування майбутніх лікарів з пацієнтами, але й сприяє побудові ефективних професійних відносин. Спілкування лікарів з колегами, медсестрами та іншими членами медичного колективу визначає успішність лікування та загальну якість медичного обслуговування. Це допомагає студентам розвивати навички конструктивного спілкування та співпраці, що стає безцінним активом у подальшій професійній діяльності. Варто зазначити, що сторітелінг як метод відкриває безмежні можливості для творчого та глибокого навчання на клінічних кафедрах вищих медичних навчальних закладів. Завдяки йому комунікативна компетентність студентів посилюється, а їхня здатність слухати та

розуміти стає більш високою. Такий підхід відкриває нові перспективи для підготовки медичних фахівців, які не лише мають глибокі медичні знання, але й здатні до емпатії та взаєморозуміння.

Крім того, сторітелінг є ефективним інструментом для зміцнення командної роботи на клінічних кафедрах. Історії, у яких колектив успішно працював для досягнення конкретної мети, сприяють розумінню важливості взаємодії та спільної відповідальності. Це сприяє створенню позитивної атмосфери співпраці, де кожен член команди розуміє важливість своєї ролі в досягненні загальних цілей [10]. Метод сторітелінгу допомагає побудувати довіру між лікарем і пацієнтом, що є одним із найважливіших пунктів для успішного лікування та збереження здоров'я. Сторітелінг визначають важливим фактором для клінічних кафедр медичних закладів. Він не лише збагачує навчання та підвищує професійну ідентичність, але й сприяє формуванню міцної команди лікарів і покращенню комунікації з пацієнтами. Сторітелінг долає перешкоди між теорією та практикою, що надзвичайно важливо в медичній освіті та клінічній практиці.

Висновки

Стаття розкриває значущість сторітелінгу для клінічних кафедр медичних закладів у різних аспектах. Цей метод не лише покращує мотивацію медичного персоналу, процеси навчання і підвищення кваліфікації, але і формує позитивну організаційну культуру, поліпшує командну роботу та сприяє ефективному спілкуванню з пацієнтами.

Сторітелінг стає засобом передачі цінного клінічного досвіду, надає можливість здобувачам освіти і молодим лікарям вчитися на прикладах старшого покоління. Він сприяє розвитку високої професійної ідентичності та формує позитивні стандарти в медичному середовищі. Крім того, сторітелінг є ключовим елементом у взаємодії між лікарями, підсилюючи командну спрямованість і взаєморозуміння. Історії успішного лікування, у яких команда лікарів спільно подолала виклики, надають стимул до співпраці та взаємодопомоги, що є важливими складовими успішної клінічної практики.

Взаємодія з пацієнтами також зазнає позитивного впливу через використання сторітелінгу. Розповіді про успішне лікування допомагають побудувати довіру та зменшити страх перед медичним втручанням, покращуючи комунікацію та співпрацю між лікарем і пацієнтом.

Сторітелінг у сфері охорони здоров'я надає можливість для навчання та вдосконалення, проте цей метод потребує розгляду та планування, щоб створити безпечний простір для оповідачів і слухачів. Сторітелінг відкриває широкий простір для співпраці викладачів і студентів. Це також сприяє підвищенню мотивації до навчання, створює здоровий психологічний мікроклімат у колективі, сприяє підвищенню рівня навчальних досягнень здобувачів освіти. Аналіз літературних джерел допоміг виявити та охарактеризувати особливості педагогічного сторітелінгу як методу навчання, зокрема окреслити його значення у формуванні soft skills майбутніх медичних працівників, обґрунтувати ефективність цього інноваційного методу на різних етапах практичної підготовки; визначити орієнтовну структуру сторітелінгу. Отже, досліджуваний метод для клінічних кафедр медичних закладів є інструментом як навчання, так і подолання бар'єрів між технічними аспектами медичної практики та гуманістичними цінностями, що підкреслює важливість упровадження цього підходу для досягнення високих стандартів медичної освіти та надання високоякісної медичної допомоги, а також посилення емпатії.

Визначення ефективності сторітелінгу потребує статистичного підтвердження, а тому перспективи подальших досліджень вбачаємо у проведенні опитувань, а також

формуванні методичних рекомендацій щодо використання цього методу в процесі навчання педагогів – спеціалістів охорони здоров'я (включаючи клінічні дисципліни).

Список використаних джерел

1. Liao H.-C., Wang Y.-H. Storytelling in medical education: narrative medicine as a resource for interdisciplinary collaboration. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020. Vol. 17. No. 4. Article 1135. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph17041135> (date of access: 11.12.2023).
2. Guan D., Wang D., Hallegatte S. Global supply-chain effects of COVID-19 control measures. *Nature Human Behaviour*. 2020. Vol. 4. P. 577–587. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41562-020-0896-8> (date of access: 11.12.2023).
3. Ghosh A. K., Joshi S., Ghosh A. Effective patient-physician communication – a concise review. *Journal of The Association of Physicians of India*. 2020. Vol. 68. P. 53–57. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32610880/> (date of access: 11.12.2023).
4. Ingram C. Storytelling in medical education, clinical care, and clinician well-being. *Archives of Medicine and Health Sciences*. 2021. Vol. 9. No. 2. P. 337–344. DOI: https://doi.org/10.4103/amhs.amhs_289_21 (date of access: 11.12.2023).
5. Armstrong J. P., McCain K. D. Narrative pedagogy for leadership education: stories of leadership efficacy, self-identity, and leadership development. *Journal of Leadership Studies*. 2021. Vol. 14. No. 4. P. 60–70. DOI: <https://doi.org/10.1002/jls.21724> (date of access: 11.12.2023).
6. Expanding competitive advantage through organizational culture, knowledge sharing and organizational innovation / M. Azeem et al. *Technology in Society*. 2021. Vol. 66. Article 101635. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2021.101635> (date of access: 11.01.2024).
7. Bolat Y., Korkmaz C. Social values and life skills as predictors of organizational culture: a study on teachers. *SAGE open*. 2021. Vol. 11. No. 2. DOI: <https://doi.org/10.1177/21582440211023179> (date of access: 11.12.2023).
8. The influence of emotional labor of family doctors on their well-being and job satisfaction / O. P. Krupskiy et al. *European Journal of Management Issues*. 2022. Vol. 30. No. 4. P. 215–223. DOI: <https://doi.org/10.15421/192218> (date of access: 11.12.2023).
9. Nelson W. A., Taylor E., Walsh T. Building an ethical organizational culture. *The Health Care Manager*. 2020. Vol. 39. No. 4. P. 168–174. DOI: <https://doi.org/10.1097/HCM.0000000000000304> (date of access: 11.01.2024).
10. Storytelling at board meetings: a case study of co-developing recommendations / D. Richards et al. *Patient Experience Journal*. 2023. Vol. 10. No. 1. P. 173–180. DOI: <https://doi.org/10.35680/2372-0247.1742> (date of access: 11.12.2023).
11. Vivek R., Nanthagopan Y. Storytelling as a qualitative approach for organizational management. *European Journal of Management Issues*. 2023. Vol. 31. No. 2. P. 113–122. DOI: <https://doi.org/10.15421/192310> (date of access: 11.12.2023).
12. Wilson A.O. The role of storytelling in navigating through the storm of change. *Journal of Organizational Change Management*. 2012. Vol. 32. No. 3. P. 385–395. DOI: <https://doi.org/10.1108/JOCM-12-2018-0343> (date of access: 11.12.2023).
13. Ashdown L. C., Maniate J. M. Determining patient readiness to share their healthcare stories: a tool for prospective patient storytellers to determine their readiness to discuss their healthcare experiences. *Journal of patient experience*. 2020. Vol. 7. No. 6. P. 982–985. DOI: <https://doi.org/10.1177/2374373520948439> (date of access: 11.12.2023).
14. Student storytelling for communication skill development online (in the time of Covid-19 quarantine) / P. A. Sodomora et al. *The New Educational Review*. 2021. Vol. 63. No. 1. P. 149–160. DOI: <https://doi.org/10.15804/tner.21.63.1.12> (date of access: 11.12.2023).

15. Lacey S., Craighead D. Using digital storytelling to reduce unplanned health care encounters: a feasibility study. *Journal of nursing care quality*. 2021. Vol. 36. No. 3. P. 269–273. DOI: <https://doi.org/10.1097/NCQ.0000000000000515> (date of access: 11.12.2023).
16. Kiriachok M. V., Horai O. V., Antonov O. V. Using storytelling as an innovative method during the process of teaching social and humanitarian disciplines in medical HEIs. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*. 2021. Vol. 3. No. 106. P. 79–85. DOI: <https://doi.org/10.35433/pedagogy> (date of access: 11.01.2024).
17. Gandhi L., Senthil K. S. Storytelling management and its application in organisations. *BIMTECH Business Perspective*. 2021. P. 1–12. URL: <https://www.researchgate.net/publication/349443705> (date of access: 11.12.2023).